

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XIII. De patre ejus Constantio, qui Christianos ut Diocletianus & Maximianus persequi noluit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

ἢ ἡ μίθης θαυμάτων αὐτοπικὰς θεῶν, νεα-
ραῖς ὄψει πάσης ἀκοῆς ἀληθεύρας δεδωρη-
ται. τυραννοὶ μὲν γὰρ οἱ καὶ ἡμᾶς, τὸν Ἰππὶ πάν-
των Θεῶν πολεμεῖν ἀρμημένοι, τὴν αὐτὴ κατε-
πόνει ἐκκλησίαν. μέλος ὃ τέτοιοι Κωνσταν-
τινός, ὁ μὲν ὀλίγον τυραννοκτόνος, παῖς ἄρλι-
νός, ἀπαλός, ὠραίος τ' ἀνθρῶς ἰέλοισ, οἷά τις
αὐτός ἐκείνους, ὅτε Θεὸς θεράπων, τυραν-
νίας ἐφάρθρευεν ἐξίσαις, ἔμην καὶ πτόπων τῶν
ἰσῶν, καί τις νέων, τοῖς ἀθέοις ἐκονῶναι.
εἰδὼς γὰρ αὐτὸν εἰς ἐκείνους θεῶν πνεύματι, φύ-
σις ἀγαθὴ πρὸς τὸν εὐσεβῆ καὶ Θεῶν κεχα-
ριμένον βίον, ἔμην ἀλλὰ καὶ Ἰππὶ ἐνήγε
πατρικὸς, ἐπ' ἀγαθῶν μιμησε τὸν παῖδα
πρωτοκλήτου. πατὴρ γὰρ ἦν αὐτῶν, ὅτι δὴ καὶ
ἀξίον ἐν καιρῷ τέτω τὴν μνήμην ἀναζωπυ-
ρῆσαι, περὶ φανέραις αὐτῶν καὶ ἡμᾶς ἀντο-
κρατορέων Κωνσταντίνου. ἔπειτα τὰ τῶν παιδῶν
φύεργα κόσμον, βραχεῖ λόγῳ διελεῖν
ἀναγκαῖον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Ἐπὶ Κωνσταντίνου τὸ πατρὸς αὐτοῦ, μὴ ἀναχομένου τῶν πει-
διολατῶν καὶ Μαξιμιανῶν καὶ Μαξιμιανῶν, ὡς ἐδί-
ξαι τὸς Χριστιανούς.

Τῆσδε γὰρ τοῦ τῆσ Ρωμαίων ἀντοκρα-
τορικῆς κοινωνιῶντων δεχθῆς, μόνου ἑοῦ
ἀναωνήτων τοῖς ἀλλοῖς περὶ ἀλλομῶν τε-
πον, τῶν πρὸς τὸν Ἰππὶ πάντων Θεῶν Φιλίαν
ἐπέειπετο. οἱ μὲν γὰρ τὰς ἐκκλησίας ἔθε-
πολορηγία δηνήτες, εἰς ὑψος εἰς ἑδάφος κα-
θῆραι. αὐτοῖς θεμελίους τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀφα-
νήτοντες οἴκους, ὁ δὲ τῆσ τέτων ἐναγῆς δυσ-
σεβείας καθαράς ἐφύλαττε τὰς χεῖρας, D
μηδαμῆ μηδαμῶς αὐτοῖς ἴσομοις μιν.
καὶ οἱ μὲν, ἐμφυλίους θεοσεβῶν ἀνδρῶν τε
καὶ γυναικῶν σφαγαῖς, τὰς ὑπ' αὐτοῖς
ἐπαρχίας ἐμίανον, ὁ δὲ ἔμυσος ἀμίαντον
τὴν αὐτῆ σωτηρίαι ψυχῆν καὶ οἱ μὲν συγ-
κρίσει κακῶν εἰδωλολατρίας ἐκθέσμεν,
σφᾶς αὐτῆσ πρῶτερον, καπέιλα τὰς ὑπ-
κίως ἀπαιτίας, πονηρῶν δαιμόνων πλάναις
κατεδᾶλντο, ὁ δὲ εἰρήνης βασιυάτης τοῖς
ὑπ' αὐτῆ βασιλευσμένοις ἐξάεχων, τὰ τῆσ
εἰς Θεῶν εὐσεβείας ἀλυπα τοῖς οἰκείοις ἐβρά-
βευεν. ἀλλὰ καὶ πᾶσι μὲν ἀνθρώποις βαρυ-
τάτας εἰς πράξεις ἐπαιωρῆντες οἱ ἄλλοι,

A
lis miracula ipsis oculis spectare conce-
sit: quod genus spectaculi apud eos qui
recens viderunt, omni auditione fide
dignius habetur. Nostra enim aetate ty-
ranni quidem qui adversus Deum sum-
mum omnium Regem bellum movere
instituerant, ejus Ecclesiam graviter op-
presserunt. Constantinus verò qui post-
ea tyrannorum interfector fuit, dum ad-
huc adolescens esset & juvenili lanugi-
ne decorus, in medio illorum, ut quon-
dam ille Dei famulus Moses, in ipsis ty-
rannorum ædibus subsedit. Neq; tamen
B
eisdem cum impiis mores, tametsi ad-
modum adolescens, sectatus est. Quip-
pe jam inde ab illa etate, egregia indoles
divino Spiritu impulsa, ipsum ad piam
Deoque acceptam vitam incitabat. Sed
& patris emulatio stimulos admovebat,
quæ ad virtutis & bonorum actuum imi-
tationem juvenis provocabatur. Pater
siquidem ei fuit (nam & hujus memo-
riam opportunè renovare congruum
est) Constantius: Imperatorum nostri
temporis nobilissimus. De quo nonnul-
la quæ ad filii commendationem perti-
nent, breviter à nobis exponenda sunt.

C

CAPUT XIII.

De patre ejus Constantio, qui Christianos ut Dio-
cletianus & Maximianus persequi noluit.

Cum Imperium Romanum à qua-
tuor Augustis regeretur, hic diver-
sum à collegis suis vitæ institutum æmu-
latus, solus cum Deo rerum omnium
Moderatore pacem firmavit. Illi enim
Ecclesias Dei expugnare adorti, solo æ-
quarunt, & oratoria unà cum ipsis fun-
damentis aboleverunt. Hic verò à ne-
faria illorum impietate puras manus at-
que integras servavit, nec se ullatenus
eorum similem præstitit. Et illi quidem
D
Dei cultorum tam virorum quàm mu-
lierum cædibus, tanquam civili quo-
dam bello provincias sibi subjectas pol-
luerunt. Hic verò animum ab hujus-
modi scelere purum atque inviola-
tum semper servavit. Illi cœcervatis
impiissimæ superstitionis malis, se-
ipsos primùm, ac deinde subditos om-
nes nequissimorum dæmonum frau-
dibus manciparunt. Hic profundissi-
mæ pacis intra Imperii sui fines auctor
ac signifer, subditis suis permisit ut
absque ulla molestia divino cultui in-
servirent. Denique illi cunctos mor-
tales gravissimis exactionibus oppri-
mendo, vitam illis minimè vitalem &

Fff iij

quavis morte acerbiorē praeftiterunt. Solus Constantius placidum ac tranquillum Principatum suum subditis exhibens, paterna quadam cura ac sollicitudine eos fovit. Porro eum alia quoque innumerabiles huius viri virtutes ab omnibus praedicentur, uno & altero ejus facinore commemorato, ex quibus conjectura fieri possit de iis quae silentio praetereuntur, ad propositum nobis scribendi argumentum transgrediemur.

CAPUT XIV.

Quomodo Constantius exprobrata ipsi à Diocletiano paupertate, avaritiam impleverit, & postea collatoribus pecuniam reddiderit.

Cum hic Princeps crebris hominum sermonibus celebraretur, quod mitis esset ac placidus; quod optimus Deique amantissimus; quodque ob incredibilem erga subditos indulgentiam, nullam pecuniam in thesauris reconditam haberet: Imperator is qui tunc temporis supremum Imperii gradum obtinebat, missis ad eum quibusdam hominibus, objurgavit ejus in Republica gerenda negligentiam: & paupertatem ipsi probro vertit; hoc maxime argumento fidem dicitis faciens, quod nihil in thesauris reconditum haberet. At ille eos qui ab Imperatore venerant rogavit, ut apud se aliquantisper morari vellent. Deinde ex omnibus Provinciis quae ipsius Imperio parebant convocatis opulentissimo quoque, se pecunia opus habere iis significavit; hancque occasionem oblatam esse, qua suam quisque erga Principem benevolentiam sponte declarare deberet. Illi vero, utpote qui jam pridem in votis habuissent, ut suum erga illum studium testificandi aliquando offerretur occasio: hoc audito, confestim auro, argento ac reliquis opibus thesauros ejus compleverunt; ambitiosè certantes inter se, ut se invicem in largiendo superarent: idque lato atque hilari vultu omnes praestitere. Posthac Constantius homines à seniore Augusto ad se missos, thesaurorum suorum spectatores esse jussit, & ea quae vidissent renuntiare. Se quidem impresentiarum haec apud se congregasse: Ceterum ea jam pridem apud ipsos dominos tanquam apud fidos depositarum opum custodes sibi servari. Et hi quidem admi-

Βίον αβίωτον αυτοῖς καὶ θανάτῳ χαλεπότερον ἐπέστησεν μόνῳ ἢ Κωνσταντῷ αὐτοῖς δέχομένοις καὶ γαλιων ὡσαύτως τὴν δεχθῆναι πατριῆς κληρονομίας ἐν ἑσθέρῳ πεσαντὴν ἧς αὐτὲ παρείχεν Ἰππικῶν καὶ εἰων ἢ καὶ ἄλλων ἔσθῳ ἀνδρῶν δόξων ὡσαύτως πᾶσιν ἀδομένων, ἐνὸς καὶ δόξων μνημονίας καλορθώματος, τεκμηρίους τε τῶν ὡσαύτως χηρησάμενος, Ἰππικῶν ὡσαύτως νον τῆς γραφῆς σκοπὸν διαβήσεται.

Β ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ.

Ὅπως Κωνσταντῷ ὁ πατὴρ ἀνείδεικτος πτωχὸς ἐπὶ ἀποδοτικῆς καὶ τῶν Ἰππικῶν πλῆθους ἀπίστων ἀσπίων τῶν ὡσαύτως σκευῶν καὶ τὰ χεῖματα.

Πολλὴ δὴ λόγῳ περιετέχοντο Πάμφι τῶνδε τῶ βασιλέως, ὡς ἡπιότατος ὡς ἀγαθός, ὡς τὸ Θεοφιλὲς ὑπεράγει τὴν Ἰημένῳ. ὡς δὲ ὑπέβολῃν Φειδῶς τῶν ὑποκόων, εἰ δὲ Ἰππικῶν τις αὐτῶν τελαμίδος χηρημάτων, βασιλεὺς ὁ τῶν κατὰ τὸν πρῶτον δεχθῆς ἐπέχων βαθμὸν, πέμψας αὐτῶν τε μὲν φέρο τὴν τῶν κοινῶν ὀλιγωρίαν, πτωχὸν ἔπωνεῖδίζε, δεῖγμα τῶν λόγῳ παρεχόμεν, τὴν μὲν αὐτῶν ἐν Ἰππικῶν δόξων κατὰ τὸν ὅ ἢ τῶν ὡσαύτως βασιλέως ἡκούσας αὐτῶν μὲν ὡσαύτως ἀκελευσάμενος, τῶν ὑπο αὐτοῖς ἀμφιλαφῆ πλετον κεκτημένους, ἧς ἀπὸ τῶν ὑπο τῆ βασιλείᾳ συγκαλέσας ἐβύβησεν ἡμῶν ἔφη δὲ εἶδῶς, καὶ τῶν ἐνοικησάντων ὡσαύτως ἐκασον, αὐτοῖς ὡσαύτως ἐκασον πρὸς τὸν σφῶν ἐνδείξασθαι βασιλείᾳ τε ἀκασίας, ὡσαύτως ἐυχὴν ταύτην ἐκασον φεμένους, τὴν ἀγαθὴν ἐνδείξασθαι ὡσαύτως μίαν, σὺν τὰ χεῖτε καὶ ὡσαύτως χρυσῶν τε δεχθῆς καὶ τῶν λοιπῶν χηρημάτων τῶν ὡσαύτως ἐμπλήσαι, τῆ τῶ πλείονῳ ὑποκόων ὡσαύτως ἀλλήλους φιλοφιλία. τῶ τῶ πρῶτον σὺν Φειδῶν καὶ μειδῶσι προσώποις, ὡσαύτως χηρησάμενος, Κωνσταντῷ τῶ ὡσαύτως ὡσαύτως βασιλέως αὐτοῖς ἡκούσας τῶν ὡσαύτως ἐκέλευσεν. εἶθ' ὡσαύτως παρελάβον, τῶ ὡσαύτως τυρίαν προσέταπῆ καὶ νῦν μὲν αὐτοῖς παρ' ἑαυτῶ ταῦτα πάλαι δὲ αὐτῶ τῶ τῶ χηρημάτων δεσποτίας, ὡσαύτως ὑπο πτωχοῖς ὡσαύτως φιλοφιλία. τῶ ὡσαύτως δαί. τῶ μὲν ὡσαύτως ὡσαύτως κατέχε τῶ ὡσαύτως